

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Jola și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Sufletul mulțimei.

VIII.

Fiecare civilizație s'a născut din un număr foarte mic de idei fundamentale, cari rar s'au reînnoit. Ideile acestea au străbătut cu mare greutate în sufletul mulțimei; dar odată acceptate de mulțime, ele au exerciat putere enormă asupra ei. Să vedem deci, cari sunt ideile ce stăpânesc masele, și care e forma, în care mulțimea le primește?

Le putem împărți în două clase, întâi, ideile întâmplătoare și trecătoare, născute sub influența momentului, ca de exemplu, predilecția față de o persoană oarecare sau față de o anumită doctrină, al doilea, ideile fundamentale, cărora împrejurimea, contagiunea și credința le dă o stabilitate foarte mare, ca de exemplu dogmele credinței religioase de demult, și ideile democratice și sociale de astăzi. Ideile fundamentale le putem asemăna cu apa râului care se scurge încet, iar ideile trecătoare cu undele mărunte și totdeauna schimbătoare ale riulețelor mai mici, cari se scurg în râul cel mare, conturbând suprafața acestuia, și cu toate, că nu au vre-o importanță deosebită, ele se văd cum tae oglinda râului mai mare.

În zilele de astăzi ideile cele mai fundamentale pentru cari au trăit înaintașii noștri încep tot mai mult a se clătina. Nu mai au soliditatea de mai înainte, iar instituțiile clădite pe ele încep a se prăbuși. Zilnic se nasc alte idei nouă, dar mărunte, ideile despre cari fu vorba, dintre cari crește numai puțin par a putea crește, pentru a primi vre-o influență mai precumpănitoare.

De orice natură să fie ideile sugerate mulțimei, ele pot să ajungă idei dominante numai așa, dacă primește o formă foarte pronunțată și foarte simplă. Trebuie să se prefacă în *icoane*, pentru că numai în

forma aceasta sunt accesibile pentru mulțimi. Aceste icoane ale gândirii nu sunt legate unele de altele prin nici o legătură logică de analogie ori succesiune, și se pot înlocui unele pe altele, tot așa cum fotografia poate se întrebuițeze la fotografiare ori care dintre sticlele așezate în cutie. Din motivul acesta putem să vedem, cum mulțimile acceptază și păstrează lângă oaltă ideile cele mai contrare. Mulțimea e expusă influenței uneia dintre diferitele idei, îngrămădite în intelectul ei, amăsurat momentului dat, și de aceea poate se comită acțiunile cele mai diverse. Lipsa totală de spirit critic o face să nu observe contrastele.

Dar fenomenul acesta nu e de observat numai exclusiv la mulțimi, ci și la mulți dintre indivizii izolați, și anume, nu numai la oameni primitivi, ci la toți aceia, cari prin o parte a spiritului lor, — de es. aderenții unei credințe religioase, — să apropie de oamenii primitivi. Am constatat lucrul acesta cu multă mirare la Indienii învățați, cari au studiat la universitățile din Europa, și aci au fost promovați. Pe temeliile tari ale ideilor moștenite religioase și sociale s'a format la ei, — fără a se derima bazele acestea, — un strat de idei apusene, fără nici o afinitate cu cele avute. Și amăsurat momentului întâmplător, când unele, când altele eșau la suprafață în speciile lor acțiuni ori vorbiri, astfel, că același individ era contrastul personificat, un contrast de natură mai mult aparențial decât adevărată, pertrucea totuși, numai ideile moștenite au puterea de a deveni motive de statornicie la individul izolat. Și numai atunci, când omul în urma încercărilor se află pus între influențele diferitelor moșteniri, poate să săvârșască acțiuni, cari din moment săvârșire se contrazic cu desăvârșire. Nu are nici un scop să mai insistăm la locul acesta asupra acestor aparițiuni, cu toate că

importanța lor psihologica e foarte mare. Dar pentru a înțelege această importanță se cere, după părerea mea, o călătorie și un studiu de cel puțin zece ani.

Fiindcă ideile pot fi acceptate de mulțime numai în formă foarte simplă, ele, pentru a putea deveni populare, au să fie modificate. Mai ales ideile mai înalte filozofice sau științifice se poate observa bine măsura în care se face modificarea, penruca din strat în strat să poată ajunge până la nivelul de jos al mulțimei. Modificările acestea depind de la felul și rassa mulțimei, și totdeauna se fac prin reducerea, ori simplificarea ideilor. De aceea, pentru punctul de vedere social nu există nici o ierarhie a ideilor, cel puțin a ideilor mai mult ori mai puțin înalte. Chiar și prin faptul, că o idee oarecare a străbătut până la mulțime și a început să-și arate eficacitatea, fie că a fost la început ori cât de mare și oricât de adevărată, a fost despoiată aproape de tot ce-i forma mărimea și sublimitatea.

De altm, din punct de vedere social, valoarea ierarhică a unei idei e fără însemnătate. Ce are să fie ținut în vedere este *efectul* pe care-l produce. Ideile creștinismului din evul mediu, ideile democrației din secolul 18, ideile sociale din zilele noastre, nu sunt tocmai mari, ba luate din punct de vedere filozofic sunt chiar sărăcăcioase, poate și greșite, și totuși au avut și vor avea o importanță enormă și multă vreme vor forma factorii esențiali ai atitudinii ce o vor manifesta statele.

Dar și după modificarea prin care ideile vin accesibile pentru mulțime, efect au ele numai după ce străbat în inconstiența acestora pe o cale încă nestabilită și se prefac în sentiment, ceea ce reclamă vreme îndelungată. Să nu creadă nime, că ideea nu mai prin dovedirea corectității ei

ar putea să aibă eficacitate, fie și numai asupra omului cult. Despre aceasta ne putem convinge, dacă examinăm influența cea mică pe care o are cea mai clară dovedire asupra majorității oamenilor. Un cultător instruit va recunoaște evidența dovedirii, dacă ea e scoasă la iveală; dar boldul inconstienței sale îl va face în curând să accepte de nou păreriile ce le avea mai înainte. Peste câteva zile își va însuși iarăși argumentele cele vechi, aproape cu aceleași cuvinte. Omul stă sub influența ideilor vechi, cari i-au trecut în sentiment, și acestea au influență asupra motivelor adânci ale acțiunii, gândirii și vorbirii sale. Și tot așa e și la mulțime!

Dacă a intrat odată o idee pe o cale ori alta în sufletul mulțimei, puterea ei e iresistibilă și poate să desvualte un șir lung de efecte, de cari nu ne putem feri. Ideile filozofice, cari au dus la revoluția franceză, au avut trebuință de aproape un secol până au prins rădăcină în sufletul mulțimei. Iar puterea lor iresistibilă, primită mai târziu, e cunoscută. Asaltul dat de un popor întreg pentru a cuceri egalitatea socială, pentru a realiza drepturi abstracte și libertăți ideale, a făcut să se clatine tronuri și a provocat în lumea apusană o adevărată răsturnare. Douăzeci de ani întregi s'au luptat popoarele între oaltă și Europa a văzut hecatombe, de cari s'ar fi îngrozit și înșiși Tșenghischan și Tamerlan. Lumea nu văzuse până aci, în măsură atât de mare, că ce înseamnă deslănțuirea unei idei.

Ideile au trebuință, cum am spus, de vreme lungă, penruca să prindă teren în sufletul mulțimei. Dar odată intrate aci, nu mai dispar. Cu privire la idei, mulțimile stau deci totdeauna cu mai multe generațiuni îndărătul științei și al filozofiei. Toți bărbații de stat știu astăzi foarte bine, câtă greutate cuprinde în ideile înșirate de mine.

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andrei b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Aceștia sunt Mihail Boiadiși și George Roza, de cari merită să ne ocupăm mai de aproape.

Mihail Boiadiși, născut pe la anul 1780, se coboră dintr-o vechie familie macedo-română din Buda. Terminând studii bune, la anul 1813 publică în Viena o gramatică a dialectului macedonean supt titlul: Romanische oder macedo-vlachische Sprachlehre, verfasst und zum ersten Male herausgegeben von Michael G. Boiadji, öffentlichen griech. Lehrer der hiesigen National-Schule. Wien, 1813.

Cum rezultă din titlu, Boiadiși era învățător la școala grecească din Viena și n calitatea aceasta scrie pe nemțește cea dintâi gramatică a dialectului macedo-român. Pe lângă mai multe gramaticale și sintactice, manualul lui Boiadiși noi cuprinde și câteva fabule sau, cum le numește autorul, „Paramithe shi istorii alepte”, în dialectul macedonean. Dovadă, că țanta lui eră să reînvieze dialectul macedo-român, să-l facă cunoscut învățătorilor și consăngeniilor săi, spre a se învedera originea lui comună cu celelalte dialecte românești. Este de însemnat, că gramatica lui Boiadiși mai târziu a prelucrat-o filologul Maxim după ortografia sa etimologică, luându-i, firește, întreagă valoarea.

Celălalt învățat macedo-român George Roza (Rozsa) s'a născut în patria sa, în Monastir, pe la sfârșitul sutei a XVIII-a. Despre dânsul avem date mai sigure. În vârstă de 6 ani a fost adus la un unchiu al său, pe atunci comerciant bogat în Timișoara, care l-a susținut la studii universitare, după isprăvirea cărora s'a așezat ca medic în Oravița, unde s'a și căsătorit. De soția cea dintâi însă s'a despărțit pentru a lua în căsătorie pe fata protopopului sârb Sofronie Ivacicovici, fratele fostului nostru mitropolit Procopiu, următor în scaunul lui Șaguna. Acest protopop Sofronie eră un limbist și posedă o vastă cultură enciclopedică. Despre George Roza încă se zice, că vorbia 14 limbi. Deci probabil, că admirația față de cunoștințele filologice ale viitorului său socru l-a îndemnat pe Roza să-și părăsească soția dintâi.

Dela Roza, — pe lângă o carte de medicină, care se păstrează în biblioteca universității din București, — ni-a rămas un sistem de ortografie cu litere latinești, alcătuit pentru dialectul macedo-român.

Încercările literare ale acestor învățați macedoneni, deși nu prezintă vre-o importanță științifică deosebită, rămân totuși ca o mărturisire luminoasă despre conștiința unității naționale a coloniștilor macedo-români cu cealaltă parte a românismului. Faptul acesta se învederează și din broșura: Kurzgefasste Geschichte der Vlachischen Nation in Dacien und Macedonien, tipărită pe la 1819 în Pesta, de un anumit George Muntean, din cuprinsul căreia deasemenea reiese convingerea, că Daco- și Macedo-românii sunt părțile ace-

luiași trup național. Dar să cercetăm mai deaproape roadele acestei mișcări literare asupra coloniei din Pesta.

Înainte de toate, iarăși ca un eflux al acestui curent național, este a se considera faptul că parohia macedo-română din Pesta a fost cea dintâi la noi, care și-a procurat pe seama bisericii și a școalei sale cărțile religioase și didactice, apărute pe la începutul veacului trecut în Țara-Românească.

În rândul al doilea, ca o nouă dovadă a nzuințelor pentru înaintarea culturii, cari prinseseră rădăcini în sânul coloniei din Pesta, trebuie să amintim o altă instituție socială a ei, anume: Societatea femeilor macedo-române din Pesta.

Pe la anul 1815 treizeci și mai bine de femei macedo-române din Pesta, povățuite de dragostea pentru progresul cultural al consăngeniilor lor, se constituiesc într-o societate sau reuniune, al cărei scop eră de a sprijini opera românismului. În urmărirea acestei țante fiecare membră a societății ia asupra-și îndatorirea de a contribui după putință la sporirea „fondului școlar” de care aveau să se susțină școala și învățătorii și să se voteze ajutoare studenților macedo-români, distinși la învățătură. Aflând despre frumoasele intențiuni ale societății femeilor „deputațiunea administrativă a fondului național școlar de ritul greco-neunit”, (așa se numia comisiunea pusă în fruntea acestui fond), își ține de datorință să aducă și la cunoștința celorlalte comunități macedonene nobila și generoasă întreprindere a femeilor din Pesta, exprimându-și pe cale publică mulțumirile

Și totuși, fiindcă influența ideilor acestora e încă mare, ei sunt necesitați să guverneze după principii, în a căror adevăritate și corectitudine nu cred!

Organizarea bisericilor în Ungaria.

— Scrisori către un coleg. —
(Fine)

Am fost amintit, că la noi nu este libertate religioasă, ci și astăzi dominează cele două sisteme de religii, pe cari și le-am descris mai sus.

De sigur tu vei vrea să știi cum e libertatea religioasă? Meditănd asupra acestei întrebări vei conchide, că doar și la noi e liber omul de-a-și alege religia cea mai potrivită credinței lui interne. Și ai dreptate. Principiile depuse în art. de lege XLIII din 1895 § 1—6 sunt așa de liberale în privința aceasta, înșel sunt aproape de libertatea religioasă.

Ele stabilesc:

§ 1. Fecare poate fi aderent al oricărei religii, și credințe și-o poate manifesta și în afară în cadrele legilor existente și a moralei publice.

Nu e permis să fie împedat nimeni de la exercitarea funcțiilor religioase cari se mișcă în cadrul legilor și a moralei publice. Nimeni nu poate fi forțat la atari fapte religioase, cari sunt în contradicție cu credința sa.

§ 2. Drepturile civile și politice nu depind de la religie.

§ 3. Credința sau legile bisericii pe nimeni nu-l pot absolve de la împlinirea unor datorii normate în legile țării.

§ 4. Nu se pot aplica pedepse bisericesti asupra vre-unui credincios din cauza că acesta și-a împlinit unele datorii pretinse de legi sau din cauza că nu a săvârșit atari fapte cari sunt oprite.

§ 5. Trecerea de la o religie la alta este permisă cu observarea condițiilor de trecere.

Aceste sunt principiile, cari sunt aproape de libertatea religioasă. Dar numai aproape, dat fiind că la o perfectă libertate religioasă se recere desfacerea totală de stat a chestiilor religioase, când acestea rămân ca chestii pur private în conștiința individului. Confesiunile sunt privite din partea statului ca niște societăți private, și peste tot statul nu se amestecă în nici o direcție în administrarea lor.

Astfel e de exemplu astăzi în Franța, unde au fost mai anii trecuți în jurul libertății religioase luptele cele colosale. Statul în astfel de împrejurări nu pretinde de la supuși săi să aibă religie, respective să fie membrii ai vreunei confesiuni. Peste tot nu-l privește lucrul acesta.

La noi e adevărat, că încă nu pretinde statul, ca cetățeanul să fie membru al vreunei confesiuni recepte sau recunoscute. Poate fi fără confesiune, dar în așa cazuri copiii astorilor de părinți trebuie să fie încorporați și crescuți în una din religiunile recepte sau recunoscute. Acea religie va fi designată după seces din partea părinților; și numai dacă aceștia nu ar satisface acestei datorințe, ar de-

cide pe lângă opinia rudenilor sau-nul orfanal (vezi art. de lege XXXII din 1894 și art. XLIII din 1895)

Mai am o singură chestie de lămurit și apoi îmi pot încheia scrisoarea. Știu că ai cunoștință despre trecerea de la o confesiune la alta, dacă acelea nu sunt tocmai complete, ear eu aș dori să fi în clar cu toate chestiile generale, referitoare la toate confesiunile.

Dispozițiunile art. de lege LIII din 1898 referitoare la treceri și astăzi sunt în valoare și se completează prin art. de lege XLIII din 1895. Primul precizează formele de trecere. Se recere anume de la cel ce vrea să treacă de la o confesiune la alta, să fie de 18 ani trecut, (§ 2) și să se prezinte înaintea parohului său cu doi martori, să declare înaintea acestora că voește să părăsească religia, la care a aparținut până acum. După 14 zile, dar înainte de 30 zile de la prima declarație, se prezintă a doua oară cu doi martori, pot fi și alții — și din nou declară, că voește a face trecerea. De sigur cere de la paroh despre prezentarea lui adevărită ceea ce dacă i se deneagă, o pot da martorii, cu cari a fost la paroh. Cu aceste adevărități se pot prezenta la parohul respectivei religii, unde voește să fie primit (§ 3—7). Pe baza acestor adevărități respectivul poate fi primit în sinul bisericii. În sensul § 23 al art. de lege XLIII din 1895 adevăritățile trebuie înaintate forului administrativ de prima instanță (d. e. pretorie) cari avizează despre trecere pe preoții respectivelor confesiuni, de la care și la care s'a făcut trecerea. O recerintă despre care nu s'a prea ținut și nu s'a ținut cont.

Copii sub 7 ani trec fără anunțare cu trecerea părinților, a tatălui respective a mamei. Copii peste 7 ani, însă nu peste 18 ani, încă pot trece la religia părinților, pe lângă observarea formalităților mai sus înscrise, dar numai cu învoirea scaunului orfanal. (vezi § 3 din art. de lege XXXIII din 1894)

Încă ceva despre religia copiilor. Am observat anume că la cununiile mixte, în multe locuri preotul cununător consideră că prin cununie partea străină de religia lui, trece la religia celeilalte părți și astfel își formează și exerciază drepturi cari nu-i compet. Copii născuți din astfel de căsătorii preotul cununător fără considerare la seces îi botează și îi face membri ai bisericii sale. Să face treaba aceasta sau din rea credință, sau din necunoașterea totală a dispozițiilor legale. Cununia este un act independent și nu stă de loc în legătură cu trecerea religioasă. Ea poate fi săvârșită la căsătorii mixte, după cum e obiceiul local de oricare preot al mirelui sau al miresei. Copii născuți din atari căsătorii vor fi după sex: feciorii de religia tatălui, fetele de religia mamei. Astfel dispune art. de lege XXXII din 1894 § 2, și numai în astfel de cazuri pot avea o singură religie copiii, dacă înainte de cununie părinții sau învoit înaintea forurilor competente (not. public, jude ceroual, prim-pretor) că copii vor avea religia uneia sau alteia părți (vezi § 1 art. de lege de mai sus precum și ord. min. de culte Nr. 1674 din 1895).

Aceste deslășiri generale am aflat de neapărate să ți le dau înainte de a trece la împlinirea datorinței tale. Nici nu

puteam altfel. Doar poți înțelege că dacă nu ești pe deplin în clar cu astfel de lucruri, nu poți cunoaște în general poziția bisericii din patria noastră. Cu aceea liniște sufletească îmi închei scrisoarea, cu care se simțește omul, care și-a dat toată silința pentru împlinirea unei dorințe față de un bun prețin. În proxima scrisoare voi începe a-ți satisface dorința de-a cunoaște organizația bisericilor din Ungaria. De sigur voi începe cu biserica ortodoxă, dat fiind că aceasta e mai aproape de noi, ne este mai scumpă nouă. Cunoșcând pe deplin organizația bisericii noastre, vom putea face mai ușor comparație între ea și celelalte biserici din patrie.

Ioan Stanciu
paroh.

Libertatea religiei în Rusia.

Parlamentului rusesc a fost prezentat din inițiativă particulară un proiect de lege despre dreptul de a-și schimba fiecine confesiunea, din creștină în necreștină, ori din necreștină în creștină, conform dorinței. Zilele trecute s'a discutat în dumă acest proiect de lege, la care a vorbit și prim-ministrul Stolypin, chiar la începutul discuției, relevând, că în ultimele două secole, toate actele legislative, reglementând raporturile bisericii dominante cu celelalte confesiuni, s'au efectuat pe calea ordinară de legislație. Fără îndoială, a zis primul ministru al Rusiei, biserica trebuie să fie autonomă în chestiunile dogmatice și canonice, dar în ceiace privește raporturile dintre biserică și stat, acesta trebuie să păstreze libertatea: ruperea acestor relațiuni ar provoca neîncrederea și ar pune capăt alianței din care biserica și statul își trag forțele reciproce. Nu e mai puțin adevărat însă, că statul nu trebuie să se amestece în chestiunile canonice și dogmatice ale bisericii, nici să se atingă de autonomia legislației bisericesti în chestiunile eclesiastice; este datoria statului însă, de a-și păstra libertatea în raporturile dintre biserică și stat.

Cât pentru ceea ce privește libertatea de a trece de la confesiunea creștină la una necreștină, proclamarea unei atari libertăți printr-o lege provoacă cei mai mari scrupuli. Istoria evoluției tuturor legislațiilor în Europa de apus arată, că pretutindeni principiul libertății de conștiință acordă concesiuni credinței și tradițiilor poporului. Dar trebuie oare să însorim în legislația noastră principii cari în ochii poporului ar echivala cu egalizarea drepturilor ortodoxiei și a creștinismului cu necreștinismul?

S'ar putea, ca unul din caracterele principale ale unui stat creștin să dispară în statul nostru riguros ortodox?

Mi s'a spus, că proiectul privitor la confesiuni a fost pus la ordinea zilei de Duma din motive politice, pentru ca să fie lămurit lucrul, dacă guvernul își schimbă direcțiunea la stânga sau la dreapta. Ați uitat oare, că guvernul nostru nu poate devia nici la stânga nici la dreapta? (Mișcare generală). Ați uitat, că nu poate urma decât o singură cale, aceea indicată de țară? (Aplauze tumultuoase la centru și o parte a dreptei).

Sarcina noastră este, de a realiza înalte principii, cuprinse în uoazul din 17 (30) Aprilie și în manifestul din 17 (30) Octombrie. Sarcina noastră nu este de a a-

comoda ortodoxia teoriei abstracte a libertății de conștiință. Binevoii deci a nu încălca proiectul nostru cu o sarcină străină, care nu poate fi înțeleasă de popor. Gândiți-vă, că această lege trebuie să aibă ființă în statul rusesc, că trebuie să fie sancționată de țarul Rusiei, care a fost și va fi țarul ortodox pentru peste 100 milioane de oameni. (Aplauze prelunge la dreapta și în parte la centru). Discuția decurge încă.

Din Săliște.

6 Iunie 1909.

Săliștea, perla comunelor noastre marginene, a întocmit în ziua a doua și a treia de Rusalii o serie de serbări pline nu numai de frumusețe, ci și de rare povești pentru toți ce vreau și pot să le înțeleagă. Am să fac o scurtă dare de seamă atât despre adunarea generală a „Solidarității”, cât și despre jubileul „Casei de păstrare” săliștene.

Prima adunare generală ordinară a institutelor noastre financiare s'a ținut în 31 Mai 1909 în localul școlii din Săliște fiind prezident dl P. Cosma și notar dl Ioan I. Lăpădatu. Au fost reprezentate 35 de institute cu 101 de voturi. „Solidaritatea” are de altfel 85 de membri. Intre punctele principale ale ordinii de zi, a fost alegerea revizorilor experți, o chestie care e chemată să dovedească mai ales necesitatea existenței „Solidarității”. În considerare că trebuie să se mai facă unele experiențe în instituția aceasta cu totul nouă, adunarea a decis să renunțe deocamdată la alegerea definitivă a revizorilor experți, și a însărcinat direcțiunea să-i numească în mod provizor până la adunarea generală cea mai de aproape.

Privitor la chestiunea concurenței și a înființării de bănci nouă, s'a hotărât, ca băncile însoțite să nu mai inițieze și să nu mai sprijinească fondări de bănci nouă, decât acolo unde sunt reclamate de trebuințe deplin justificate; tot asemenea, acolo unde sfacerile de credit sunt decentralizate la mai multe institute de bani, să recomandă băncilor însoțite, că să caute a le centraliza prin fuzionări aacomodate. Pentru că, în împrejurările noastre, fondarea de bănci nouă în multe regiuni nu aduce servicii reale vieții economice; și pentru că o înființare a creditului s'ar putea obține mai ușor pe lângă anumite centralizări a micilor bănci. Direcțiunea va da sfaturi binevoitoare cu privire la felul și formele de centralizare în toate localitățile, din care vre-o parte interesată ar cere informațiuni trebuincioase. Adunarea generală, în sfârșit, recomandă băncilor însoțite ca pe lângă precauțiunea necesară, să îmbrățișeze și alți rami de activitate economică, sprijinind în deosebi industrializarea și comercializarea avutului poporului din ținutul lor de activitate. Cu aceasta s'au încheiat lucrările ședințelor „Solidarității”, în 1 Iunie, ziua a treia de Rusalii.

În seara zilei a doua de Rusalii, corul săliștean, dirijat de dl învățător I. Crișan, a dat un concert bine reușit. Oaspeți numeroși au asistat atât la concert, cât și la jocurile populare de după amiază.

Jubileul de 25 de ani al „Casei de păstrare” (reuniune) în Săliște s'a început cu un serviciu divin în ziua a treia de Rusalii, Marți, la orele 10 și jum. în bi-

pentru o jertfă atât de însemnată adusă școlii române din Pesta.

Cuvinte de laudă la adresa societății femeilor din Pesta aflăm și într-o broșură tipărită pe la anul 1819 în Buda, de un anumit Petrovici, care poartă titlul: Neujares Geschenk den Herrn und Frauen Bürger und Bürgerinnen walachischer Nation zu Pest — von Petrovics. Ofen, gedruckt mit königl. ungar. Universitätsschriften.

Broșura cuprinde, între altele, o odă lungă, în care din prilejul anului nou, se preamăresc străduințele Românilor din Pesta, cari mână 'n mână cu femeile lor nu crută nici o jertfă pentru cultura limbii și sădirea științei în școala lor.

Câtă vreme a funcționat și ce rezultate a ajuns societatea femeilor din Pesta nu se știe cu siguranță. Din broșura amintită se pot cunoaște însă, după nume, toate membrele societății și se știe, că cea dintâi președintă a fost Elena Grabovski, mătușă a lui Șaguna, după care au urmat Maria Roza și Maria Nicolici.¹⁾ Cu mândrie și recunoștință merită să pomenim numele acestor femei, care într'un chip atât de înălțător au știut să se pătrundă de trebuințele culturale ale neamului lor.

Toate acestea adevăresc afirmațiunea noastră de mai înainte, că colonia macedo-română din Pesta, pe la începutul veacului trecut, eră deja un factor însemnat al vieții noastre bisericesti, sociale și culturale. Intre membrii acestei colonii găsim o seamă, care s'au ilustrat chiar ca sprijinitori darnici ai mișcării literare românești, ce se înfiripase

¹⁾ V. mai pe larg: „Revista Nouă” VIII. p. 278 și urm.: „Societatea femeilor române din Pesta” de O. Lugoianu.

pe atunci în capitala țării. Supt raportul acesta s'a distins cu deosebire familia Grabovski, una dintre cele mai fruntașe și mai bogate.

Este știut că saloanele aristocratice ale marelui comerciant Atanasiu Grabovski, unchiul după mamă al lui Șaguna, erau locul de întâlnire al celor mai de seamă cărturari români, cari trăiau pe vremea aceea în Budapesta. Aici, în casa lui Grabovski se adunau adeseori Petru Maior și Samuil Klein, cari erau revizori la „crăiasca tipografie” din Buda, apoi entuziaștii D. Bojinea, I. Neagoe, T. Aron și I. Teodorovici, în inimile cărora studiul limbii latinești și al istoriei neamului relinvasse conștiința națională și cari se strângeau, ca să-și urmeze discuțiile filologice și istorice în jurul obârșiei glorioase a limbii și națiunii românești.

Iar ca un rod al acestor conveniri ajunge să sulevăm, că multe cărți, reviste și calendare românești, cari apăreau pe atunci în Buda, se tipăreau la îndemnul și cu cheltuiala acestor neguțători cu aptitudini de mecenați. Aceasta ne-o mărturisesc și numeroasele dedicațiuni din fruntea tipăriturilor. Așa, de pildă, la anul 1828 Teodor Aron (1803—1859), originar de lângă Noerich, tipărește un Apendice la „Istoria pentru începutul Românilor în Dacia” a lui Petru Maior (1812), în care respinge cu argumente istorice atacurile unor scriitori împotriva originii latine a limbii românești. Adnotările acestea autorul le dedică „mecenațului neuitat și bravului bărbat Atanasiu Grabovski de Apadia, proprietar și comerciant în Pesta și condeputat al deputațiunei administrative a fondurilor naționale de legea grecească”. Și 'ntr'adevăr Grabovski a și meritat atribuțiunea de „brav bărbat”, pentru că el a fost primul, care între anii 1820—1830

s'a pus în fruntea mișcării pentru introducerea limbii românești în slujba dumnezeiască de la biserica greco-română din Pesta. Iar dacă mai amintim și legăturile întinse de prietenie, care le întreține Grabovski cu persoane din înalta societate, chiar cu aristocrația maghiară, cu episcopi ortodoci, cu boieri din România, în special cu familia Goleștilor, vom aprecia pe deplin vaza și renumele, de care se bucură acest bun Român, a cărui casă eră un adevărat lăcaș de religiozitate, cultură și naționalism. Vestea numelui și a meritelor sale ajungând până la curtea din Viena, împăratul Francisc I l-a numit „nobil de Apadia”. Din prilejul acesta învățătorul Ștefan Popovici din Pesta îi scrie o odă-acrostich, intitulată: Poftele inimii, către cel de bun ghen născutul Domn Athanasie Grabovski, Domnul de Apadia (1821). Poetul improvizat îl numește pe G. „patronul Românilor” și, înșirându-i meritele, spune cum a dat imbrăcăminte gratuită la 12 școlari români din Zombor și cum a îngrijit de biserica și școala din Pesta.¹⁾ Iată dar ce personalitate marcantă și ce factor puternic eră unchiul lui Șaguna în viața socială și culturală a coloniei din Pesta. Și dacă, pe lângă familia Grabovski, amintim și alte nume macedo-române, ca Mutovschi, Muciu, Economu, Sina, Dumba, Mocsonyi și alții, cari au jertfit mult pentru așezămintele noastre bisericesti și școlare și au făcut cu puțință multor tineri români să-și urmeze studiile pe la universități, vom avea toate criteriile pentru a aprecia după vrednicie influența binefăcătoare și rolul important al coloniștilor macedo-români în istoria dezvoltării noastre culturale.

(Va urma).

¹⁾ Cf. „Rev. Nouă” I. c.

serica cea mare din Săliște. Au slujit părintele protopresbiter Dr. I. Stroe și preotul local, părintele I. Șteflea, iar corul a cântat sub conducerea dlui I. Crișan. De față au fost reprezentanții „Solidarității”, cari sfârșiseră cu lucrările adunării generale; au mai fost de față și reprezentanții comunelor din cercul pretorial al Săliștei, și o țărâșă număroasă. Părintele protopop a ținut o cuvântare aleasă, arătând cum „Cassa de păstrare”, a muncit pentru seopurile culturale și bisericesti, și amintind cu laudă pe vrednicii ei întemeietori.

După slujba dumnezeiască lumea s'a adunat în frumoasa localitate a școlii. Dne și țărâșe din Săliște și din împrejurime ocupau locurile din galerie.

Prezidiul cassei de păstrare și mediu în comună, dl Dr. N. Călețariu a rostit cuvântul de deschidere al adunării festive. A vorbit despre icoșința în ale negustoriei și despre râva și priceperea Săliștenilor, cari au dat ființă unui puternic așezământ economic în ținutul acesta. Dl prof. sem. Dr. I. Lupaș, săliștean de naștere, a făcut într-o conferință bine primită istoricul cassei de păstrare. Conferința are să fie tipărită în broșură, care se va distribui gratuit celor ce poartă interes pentru asemenea mișcări. Dnul C. Herta, contabil-șef al Cassei de păstrare, a citit proiectul programului de activitate pentru viitor, — este un valoros program alcătuit, cum aflăm, de un harnic bărbat, muncitor neobosit, în persoana dlui P. Drăghici, protopretor al cercului Săliște. Dnul Drăghici a explicat pe rând punctele acestui program de lucrare, pe care rog să-l publicați în întregime la sfârșitul acestui raport. La locul acesta rețin următoarele părți: „Cassa de păstrare” va clădi un stabiliment de băi; va ajuta societățile culturale ca să-și poată procura un loc potrivit și să-și zidească o casă comună; va pune la îndemână capitalul trebuincios fără interese pentru întocmirea unui atelier sau școli de industrie de casă și pentru procurarea de mașini trebuincioase; va stăru pentru înființarea unei ferme model și pentru întemeierea unei mese comune (prânz) pentru ucenicii meseriași; va acorda împrumuturi ieftine economilor, cari doresc să și cumpere vite de prăsilă ș. a. Au mai vorbit domnii D. Lăpădat, director de școală și Dr. N. Comșa, medic în Săliște, după care prezidiul a ridicat ședința aceasta, care a luat frumoase și bune hotărâri spre cinstea frunzei comune Săliște.

Sărbările s'au terminat cu un banchet, unde a domnit veselia și voia bună, ce urmează totdeauna după un lucru bine făcut, care neapărat are să-și dea roadele binefăcătoare.

Iată acum în întregime și programul amintit mai sus:

„Cassa de păstrare” din Săliște și-a făcut pentru viitor următorul program de lucrare:

I.

În scopul promovării salubrității publice și a igienei vom executa, pe lângă investirea capitalului adunat pentru un spital public, construirea unui stabiliment de băi, și din mijloacele destinate pentru scopuri filantropice vom înlesni copiilor de școală și oamenilor cu mai puțină dare de mână din acest ținut folosirea băilor cu prețuri reduse.

Acest stabiliment suntem aplicați a-l preda societății contemplate pentru construirea unui stabiliment de băi și de lumină electrică, pe lângă restituirea capitalului investit, pentru cazul că se va putea realiza planul cu introducerea luminei electrice în comună.

II.

Pentru a cruța pe oamenii noștri de multe neajunsuri provenite din lipsa unei îndrumări binevoitoare și cu pricepere în micile lor daraveri, cari însă de multeori au și urmări funeste, intenționăm a pune la cale cu binevoitorul sprijin al intelectualilor noștri un birou de îndrumare unde aceia, cari au lipsă de un sfat obiectiv vor putea primi la un anumit timp informațiunile și îndrumările necesare în mod gratuit.

III.

Vom da mână de ajutor, ca societățile noastre cari urmăresc un scop cultural, social ori filantropic să-și poată institui pentru providerea afacerilor lor un organ administrativ și executiv și vom conlucra la acuirea unui loc potrivit și la zidirea unei case a societăților, îngrijindu-ne de finanțarea cheltuielilor în modul cel mai favorabil pentru societăți.

IV.

Pentru a da o dezvoltare mai estinsă industriei de casă și în modul acesta de a deschiide pe seama populațiunii de aci un izvor nou de câștig cu scopul de a-i

îmbunătăți mijloacele de traiu vom pune la dispoziție pentru întocmirea unui atelier de industrie de casă și procurarea mașinărilor capitalul necesar ca împrumut fără interese, iar din cuota disponibilă a fondului de binefaceri vom contribui pentru providerea instrucțiunii cu ajutoare, pe cari le vom liquida acele persoane juridice sau fizice, care ar lua asupra sa înființarea și conducerea atelierului sau școlii de industrie de casă.

V.

Vom îngriji ca în legătură cu grădina de altoi existență să se întocmească o economie țărănească de model, care să servească ca o școală practică pentru populațiunea din acest ținut și spre scopul acesteia destinăm cuota, — care s'a întrebuințat până acum pentru grădina de altoi ajunsă de prezent în stare de a se putea susține din celelalte mijloace disponibile, — ca subvențiune pentru economia țărănească de model și vom pune la dispoziția conducătorului acestei economii capitalul necesar pentru instituții, ca împrumut fără interese din fondul de binefaceri și vom înlesni, ca în legătură cu această economie să se înființeze o școală pentru economia casnică și o masă pentru providerea ucenicilor dela meserii cu prânz.

VI.

Pentru promovarea economiei de vite suntem aplicați a acorda împrumuturi acelor economi, cari voiesc a-și procura vite de prăsilă cu intervenția statului, solvind statul pentru estfel de împrumuturi în decurs de 5 ani, jumătate din suma intereselor.

De asemenea primim asupra noastră finanțarea speșelor pentru construirea de adăposturi (sopruși) și de adăpostori de pășune pe seama comunelor, cari au pășune la munte, îngrijindu-ne noi de planurile, preliminarele de spese și de părerea esperților, pe spesele reuniunii.

Căldător.

NOUȚĂȚI.

Examenale de maturitate la gimnaziul gr. ort. român din Brașov se vor începe în 21 Iunie n. și vor fi conduse de dl asesor consistorial Mateiu Voileanu, în calitate de comisar consistorial.

Ziua încoronării. Eri, Marți 8 Iunie, s'au împlinit 42 de ani dela încoronarea Maiestății Sale ca rege al Ungariei. Edificiile publice din orașul nostru au fost din acest prilej împodobite cu tricolorul țării, iar la biserică s'a oficiat serviciu divin.

Alegere de protopop. Joi, în săptămâna trecută a fost ales cu unanimitatea voturilor dl Ioan Popovici, preot în Gelmar, protopresbiter al tractului Geoagiu.

Examenale de calificare învățătoarească la institutul pedagogic diecezan din Caransebeș se vor începe în 8/21 Iunie.

Scotus Viator în România. Distinsul scriitor englez Seton Watson, care sub predenimul Scotus Viator a publicat mai multe lucrări bine apreciate în cercurile politice din Europa, a sosit săptămâna trecută la București. Va sta în România vre-o trei săptămâni, și va vizita monumentele mai importante ale țării, începând cu Academia Română.

Universitatea din Iași va sărbători în Martie anul viitor cu mare solemnitate jubileul său de 50 de ani. Se va tipări din acest prilej un voluminos album cu fotografiile tuturor rectorilor și profesorilor dela înființare și până azi, și un amănunțit istoric al universității ieșene.

Cheltuielile mobilizării. Se vestește din Viena, că cheltuielile monarhiei noastre, avute în primăvară cu mobilizarea trupelor, pentru a întări hotarele provinciilor anexate, Bosnia și Herțegovina, fac 175 milioane de coroane. Din suma aceasta 41 milioane de coroane cad pe Ungaria. Guvernul nostru a pus deja suma la dispoziția ministrului comun de finanțe.

Alegere de învățător. Ni se scrie, că dl Teodor Bucin a fost ales învățător definitiv în Urișul superior.

Osândit. În procesul de presă intitulat „Gazetei” din Brașov pentru articolul „Sărbători vesele” (din 1908), curtea cu jurați din Mureș-Oșorhei a pronunțat luni în 7 Iunie un verdict de vinovăție. Tribunalul a condamnat pe redactorul acuzat, pe dl Victor Branște, la șase luni temniță de stat și o mie cor. amendă.

Dela gimnaziul din Brad. În ziua sfârșitului Constantin și Elena, patronii gimnaziului dela Brad, s'au întrunit reprezentanții gimnaziului, hotărând să pregătească planurile pentru zidirea noului edificiu gimnazial.

Pentru cei ce termină licen. Liga antialcoolică din țara noastră a publicat un apel către maturisanți (baccalaureați), ca în interesul lor propriu și al poporului, căruia aparțin, să renunțe cu desăvârșire la băuturile spirtoase. Cu cât slăbește mai mult consumarea alcoolului, spune apelul, cu atât crește mai vârtos puterea țărilor; de pildă: Englitera, statele americane și Finlanda. Și în toate țările acestea tinerimea stă în fruntea mișcărilor pornite în contra alcoolismului. — Apelul ligei, acum când așa numitele „exitus” vor fi la ordinea zilei, e tocmai bine venit.

Universitarii ieșeni. Tinerimea universitară din Iași a trimis o călduroasă adresă de aderență dlui N. Iorga. În urma avisului de expulzare din întreaga Austrie pentru motive de ordine publică ce i s'a înmănat dlui Iorga cu prilejul excursiunii proiectate de Ligă, studențimea universitară ieșeană protestează energic contra faptului autorităților austriece din Suceava, declarând acest fapt cu desăvârșire arbitrar și în contra obiceiurilor ce domnesc între țări amice.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: dna Calipsa Șandru n. Onițiu (Sighișoara) 30 bani; Cosma Jinaru, sodal măsar (Poiana), 1 cor.; Const. Moldovan, paroh (Roșia șăs.), 40 bani; dna Livia Dr. Crăciunescu n. Lemény, 1 cor.; George Coman, sodal măsar (Vestem), 20 bani; Ioan și Maria Gărbacea, 1 cor.; Pompiliu Tordășianu, 10 bani și Axente Chirca, sodal pielar (Berlin), 1 cor.

Mulțumită. Adânc întristată exprim și pe această cale adânc simțita mea mulțumită tuturor prietenilor și cunoscuților, cari au ținut să mă consoleze din incidentul pierderii ireparabile a iubitului și neuitatului meu soț Ioan Popa, fost paroh în Săliște. Săliște, în 7 Iunie n. 1909. Văd. Stana Popa născ. Cruțu.

Numire. Director al liceului Mihai Viteazul din București a fost numit prin decret regal dl G. Bogdan-Duică, compatriotul nostru.

Funcționarii publici, conform unei enunțări făcute de curând din partea ministrului de interne, comit greșală disciplinară dacă nu-și țin orele oficiale. Restituire pentru daunele ce ar rezulta din neobservarea orelor de oficiu se poate pretinde pe cale disciplinară.

Studenți români la Sofia. Studenții universitari din România au hotărât să întorcă vizita studenților bulgari, vizitând capitala Sofia și Bulgaria. Plecarea se va face în 24 Iunie st. v. Românii vor sta timp d'o săptămână în Bulgaria. În acest scop studenții bulgari pregătesc vizitatorilor români o primire cât mai călduroasă.

Explozie. În Cracovia și împrejurime s'a descărcat o străgnică furtună. Trăznetul a isbit în magazinul cu praf de pușcă al artileriei sfător în hotarul orașului. Întreg magazinul, stător din patru clădiri, a fost aruncat în aer. Câțiva soldați au rămas morți sau răniți. Mai multe căsicioare au fost ruinate, mii de geamuri dela clădirile orașului s'au spart în urma groaznicei exploziuni. La gară au fost rănite o mulțime de persoane, care se găseau în trenul gata de plecare: 60 de răniți s'au căutat cu medici.

Istorieară drăguță. Tinăra principesă Marie, fiica moștenitorului de tron român, simte mare plăcere pentru cai. La ultimele alergări de cai a văzut pe splendidul Grui Sănger, calul aparținând dlui Al. Marghiloman. După alergare, la care figurase Grui Sănger, mica principesă căută pe proprietarul apurului cal și cu toată seriozitatea ceru să-i cumpere pe Grui Sănger în schimbul economilor sale în sumă totală de 14 lei. Dl Marghiloman a răspuns surizând, că e prea puțin 14. Peste câteva zile dl Marghiloman s'a dus la palatul princiar, iar principesa Maria cum l-a zărit, s'a grăbit să i vestească, plină de bucurie, că acum poate să cumpere calul, — pentru că a realizat 28 lei economii. Convins deplin de astădată, dl Marghiloman a consimțit la țarg, și tinăra principesă a căpătat pe Grui Sănger pe 28 de lei.

„Teatru Modern”. Stabilimentul Edison din București se va transforma într'un nou teatru al capitalei române. Lucrările se vor termina la toamnă. Clădirea va avea aspectul corăspunzător cerințelor artistice și num-lui de „Teatru Modern”. Inaugurarea și deschiderea stagiunii teatrale se va face la 15 Septemvrie.

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckcher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvarea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Viață socială.

Petrecere în Tarnișor. Duminecă în 13 Iunie st. n. e. c. aranjază corul bisericesc din Tarnișor concert împreună cu teatru și joc. La orele 3 d. a. se vor ține prelegeri populare din partea unor domni ca esmiși ai despărțământului „Asociațiunii” și se va face inaugurarea bibliotecii parohiale. La orele 8 seara va avea loc în sala școlii române concert și teatru cu următorul program: 1. „Ângerul a strigat”, cor mixt de Rhaudhar-tinger. 2. „Despărțirea vânătorilor”, cor bărbătesc de Mendelsohn-Bartholdy. 3. a) „Nu-mi place”; b) „Imi place”, cor mixt de I. Vidu. 4. „De demult”, poezie de Oct. Goga, declamată de N. Topolog, student. 5. „Răsunet dela Crișana”, cor mixt cu solo de sopran, de I. Vidu. 6. „Marșul economilor”, cor bărbătesc de C. Porumbescu. „O țezătoare la țară”, icoană din popor cu cântece, joc și tablou viu, prelucrată după Magur și Luncan. Joc. Prețul locurilor: Loc. I. 1 cor. 50 fl., loc. II. 1 cor., loc. de stat 60 fl.

Poșta ultimă.

Andiențele de eri.

Eri, Marți, a fost primit în audiență la Viena ministrul de comunicațiune Kosuth, și contele Andrássy, ministrul de interne. Primul a stat la Maiestatea Sa o oră și trei sferturi, iar cel din urmă o oră și un sfert. Ambii au comunicat celor ce i-au întrebat, că Maiestatea Sa i-a primit în mod foarte afabil, dar hotărâre finală nu a luat. Suntem deci tot acolo unde am fost.

Meetingul de Duminecă.

Duminecă au ținut aderenții băncii autonome maghiere adunare regnicolară în Budapesta. Au participat cam 4—5000 de oameni. Ziarele serioase din capitală o consideră de nesucces și de păgubitoare interesele maghiere.

Cărți și reviste.

„Biblioteca pentru toți” Nr. 462, cuprinde cunoscuta scriere a lui Chamisso, Petru Schlemihl sau omul care și-a pierdut umbra. Petru Schlemihl e un tânăr sărac, care-și vinde umbra necuratului pentru o pungă de aur veșnic plină. Om bogat în felul acesta, Schlemihl este totuși cât se poate de nenorocit, fiindcă nimeni nu vrea să aibă legături cu un om fără umbră. În zadar se ferește să meargă sub lumina soarelui ori a lunii, căci sfârșește pururea prin a fi vizut de lume că n'are umbră. Copiii îl urmăresc pe stradă, servitorul îl lasă și-l părăsește toată lumea. Până și iubita Mina, e gata să-l părăsească din aceeași cauză. Pretutindenea însuși o ură neînvinșă. Necuratul îi propune să-i înapoeze umbra în schimbul sufletului. Schlemihl nu se lasă a fi ispitit, și preferă mai bine să fie ori cât de nefericit pe lumea asta trecătoare, decât să piardă fericirea vecinică. Pentru a rupe or ce legătură cu spiritul necurat, Schlemihl îi aruncă punga, și rămâne dintr'odată și sărac și fără umbră. Spre norocul lui, găsește acum cizmele d'acum șapte leghe, cu cari străbate lumea, găsind odihnă și mâncare în priveliștea naturii și a minunilor ei. Povestirea aceasta, scrisă pentru a amuza copiii și nevasta unui prieten, a avut ceva mai mult decât un succes de familie, căci în curând a fost tradusă și răspândită în toate limbile culte. Conținutul ei simplu e desvoltat cu o artă minunată și întrupează un simbol caracteristic de o semnificație morală adânc omenească. Redarea ei în românește s'a făcut cu multă pricepere de dl Barbu Constantinescu Prețul 30 bani. Se află de vânzare la toate librăriile.

Nr. 466/909.

[173] 1—2

Publicare de licitațiune.

Zidirea bisericii din Feldioara secu-iască se va da în întreprindere **Duminică în 7/20 Iunie a. c. la 10 oare a. m.** la fața locului pe cale de licitație minuendă.

Prețul strigării e satorit în suma de **25,062 cor. 32 fil.** și reflectanții au se depună înainte de licitație ca vadiu **2500 cor.** în numărare sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la acest oficiu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da întreprinderea la celce va oferi mai bine garanții, fără privire la suma oferită.

Turda, 5 Iunie st. n. 1909.

Oficiul protopresbiterial ort.

Iovian Murășan
protop.

Nr. 297/1909 F. G.

[170] 2—3

Concurs.

Spre scopul conferirii de stipendii din **Fundațiunea lui Gozsdu** pe anul școlar 1909/10 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeți militari la armata comună și honvezi — se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezătorilor provăzută cu clausula parohului competent, că și de prezent aparțin la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să substearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1908/9 iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dirigătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului concurent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestatul oficios despre ocupațiunea sa și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are să arate în petițiunea sa specialitatea, la care, și locul unde voește a continua studiile, precum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate, au să arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca la cazul, dacă li-se va vota stipendiul, să se poată îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândire de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor stabilite în acest concurs (p. I. a—c, 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comanda școalelor militare dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunii lui Gozsdu (Budapest. VII. Holló utca 8 sz.) până la 23 Iuliu, (5 August) a. c.

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea riguroaselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1908/9 căci altcum li-se va sista stipendiul respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt intruate cu documentele sus amintite, sau sosite după termenul precis, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul expediției regulate fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1909.

Comitetul.

Pentru examene.

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiu,** se pot procura:

Cărți potrivite pentru premii.

Propise: 100 bucăți 120.

Cerneală: 1 litră 1.40, 1/2 litră 70.

Penite: 1 cutie 1.60, 1.04, 60 plus porto.

Nr. 5314/1909 E.

[165] 3—3

CONCURS

Pentru trebuințele Consistoriului arhidiecezan, în cursul anului 1909/1910 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, — care să fie așezate parte în Seminarium, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 31 Iuliu n. a. c.

Sibiu, 2 Maiu 1909.

Consistorul arhidiecezan.

Aviz!

În cancelaria subscrișului notar, află aplicare **un scriitor sau practicant notarial**, pe lângă vipt, cuartir, și 30 coroane remunerațiune lunar, sau 600 coroane salar și ceva venite laterale.

[168] 2—2

O. Berghezan
notar Șugag.
Szebenvármegye. u. p. Szászcsor.

Anunț.

Aduc la cunoștința On. public, că mijlocesc acordarea a tot felul de **împrumuturi cambiale**, ipotecare (pe intabulare) cu obligații etc. la nou înființata bancă culturală „**Lumina**”; precum și **asigurări** după combinațiile cele mai avantajoase. De asemenea **cumpărări și vânzări** de realități de orice categorie. Dau informațiuni și lămuriri detaliate gratuit pe lângă trimiterea portului poștal.

Agentura:

Victor Stoicoviciu
Sibiu, (Jungewaldstr. 2.)

[150] 9—

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M. **Anunț de noroc!** Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 23 Iunie.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
" 550,000	" 200,000
" 540,000	" 100,000
" 530,000	" 60,000
" 520,000	" 50,000
" 515,000	" 45,000
" 510,000	" 40,000
" 305,000	" 30,000
" 303,000	" 20,000
" 302,000	" 15,000
"	" 10,000

s. a. m. d.

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1 50 (K 1 75)

Planul oficios de tragere provăzută cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimite la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficioasă de tragere.

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comanda cel mult până în

23 Iunie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg à M. 6— (K 7—) }
 { „ de jum. à M. 3— (K 3-50) }
 { un sfert de los à M. 1-50 (K 1-75) }

Adresa:

Suma o primiți alăturat } Ce nu corespunde a
Prin mandat postal } se șterge.
Ridicați-o prin ramburs }

(113) 14—16

Fără concurență.

Spre binevoitoare cunoștință!

Am onoare a aduce la cunoștința O. P. din loc și jur, cumcă am deschis în localul meu pe Bretter, piața Hermann, casele Consistoriului o

PANORAMA UNIVERSALĂ PERMANENTĂ

unde se poate vedea vederi pitorești și călătorii științifice prin toată lumea.

În fiecare săptămână să vor schimba seriile.

Deschis în fiecare zi dela 9 a. m. până la 10 oare seara.

Prețul intrării a persoană — **30 fil.**

Studenți și elevi — **20** "

10 bucăți bilete **K 2—** "

5 bucăți bilete " **1-20** "

Elevi corporativ sub conducerea unui superior în zile de săptămână până la 5 oare d. a. **10 fil.**

[167] 2—3

Cu toată stima: **I. Barbu.**

Expoziție permanentă.

Săpun de lapte de lilie Steckenpferd.

Cel mai bun săpun pentru piele și contra petelor de soare.

Se capătă pretutindeni!

[38] 16—40

Important de luat în seamă!!!

În timpul de față când fiecare om are de luptat în felul său, e datorința tuturor a cruță în toată privința.

O cruțare sigură se garantează fiecăruia în parte, care îmbrăcămintea pentru sine și pentru familie să și-o cumpăre dela mine.

Fiecăruia i-e dată ocazia de ași îngriji cumpărările la mine, deoarece în timpul de față am un depozit deosebit de mare și de bine asortat în

Confecțiune de Domni și Dame

precum și cel mai mare asortiment în

Îmbrăcămintea pentru băieți și costume pentru copii.

Atrag binevoitoarea atențiune on. mei mușterii, că în timpul mai nou, afară de marfa de fabrică mai țin lucruri speciale după măsură confecționate numai din stoffe bune, în executare cu gust și de tot modernă, corespunzătoare a fiecărei mărimi de corp.

Ofer concurența nu numai în prețuri ieftine, ci garantez pentru potrivirea perfectă și croială elegantă.

Înlocuște pe deplin orice altă comandă după măsură. De declarațiunile și asigurările mele în privința aceasta se poate convinge fiecare cumpărând și cel mai mic lucru dela mine.

Celce a cumpărat odată dela mine, întotdeauna va cumpăra dela mine.

Mărfurile mele cele mai nouă pot concura nu numai prin eleganța și trănicia lor, ci și prin efințiența lor cu cele mai scumpe lucruri după măsură. Asigurând serviciul cel mai solid, prețuri moderate, cu bani gata și pe plăti în rate, se roagă respectuos pentru sprijin

Cu toată stima:

(116) 10—10

ES. SAMU

Mediaș. Confecțiune pentru domni și dame. Mediaș.

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**